

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

2. Affectuum definitio, causa, diuisio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

DE
AFFECTIBVS.
LIBER OCTAVVS.

Affectuum vis, & praestantia.

CAPVT PRIMVM.

*De Deo in
uentis, se
orator in
affectibus
ambulat.*

Eleberrimum est diuini vatis oraculum, Deum super pennas ventorum ambulare, quod dicto, eximia quaedam, veluti aurigantis Dei species, humanis penè subijcitur oculis. Noster autem orator, numinis quaedam portio, & excellens imago stupendae illius maiestatis, affectibus, quasi ventis rapitur, & eos ipsos in auditorum animis excitare solet. Taceant Poetae Aeolum suum, qui *luctantes ventos, & sonoras* (vt aiunt) *tempestates* moderatur: Et modò quidè coercet, ac mitigat, modo velut sonitu, & terroribus armatas acies emittit. Nihil oratore admirabilius, qui non modò affectuum, quasi ventorum habenas dare nouit, & restringere. Verù ipsis penè tonitruis, ac fulguribus, amplo quidem illo, & terribili satellitio circumuallatus, stipatusque esse videtur; quod de Atticæ eloquentiæ principe, non in scitè dixit Lucianus, eù pro satellibus quasi potentissimum Regem *ἑπουράς ἢ ὄσπρανός*, habuisse memorans. Atq; eius quidem eloquentiæ, quæ in affectibus dominatur, summum est imperiù, nam cæus hominù tenet, mentes allicit, volunreres impellit, quo vult, & vnde vult deducit, opem fert supplicibus, excitat afflictos, reis dat salutem, liberat periculis, ad summù, mirè quandà tyrannidè in pectoribus

*De affectibus Cicero
legend. 2. de
orat. 205.*

*Demosth.
satellites
coniunctionis.
& tonitrua. Ci-
cero de
Orat.*

hominum constituit. De hac licet illud Pindari pronuntiare.

*Κοῦ τὸν ἀχματὸν κεραιὸν ὁ θεννέης
Αἰὼς τῶ υἱός, ἔτι
Δεῖδ' ἀνὰ πλάγῃ Διὸς ἀγρὸς ἄ
Κεῖαυ μὲ, ὅγ' ἀμφοτέρω
Ἐνυχάνδορος.*

Et Iouis cupiditatum fulmen extinguit, & pertinacis virgilia Aquilam inducit in sporem, ipsum denique Ionem, intus sensibus delinitum treillat, & potentius insectus. Quæ rationes efficiunt, vt affectuum, in sublimi præsertim eloquentia vsus sit frequentissimus, & cognitio pernecessaria, de qua, vt quæ ad Rhetores attinent, liquidius pertractemus, nonnulla primum, de affectuum definitione, & causis præmittenda sunt.

Affectuum definitio, causa, diuisio.

CAPVT II.

DEUS cum hominem primum fingeret, simul cum anima varios illi affectus, quasi futuras virtutum cotes indidit, quos si Stoica falce velis rescindere, stipitem facies ex homi-

*Lactantij.
Affectus
cotes virtutum.
tum
Pestiferum
ingentium
ἀσέγγυον.*

hominem, sine vigore, sine sensu, & quod pessimum est omnium, ἄσπυον. Omnino quasi penitus aures, ita affectibus homines, ad destinatos curius rapiuntur, & hos quidem, alij, quasi egregios virtutum administratos, & prodromos facti, alij abiecto rationis clauo, eosdem intemperantes dominos, & summa crudelitate efferratos experiuntur. Ex quo fit, vt in per motionum moderata temperie, anima perpetua quaedam serenitas, magna; (si modo in tertis haberi potest) felicitas sita sit, atq; collocata. Sūt porro affectus, quos Stoici *νοήματα, ἢ πάθηματα*, Cicero per motiones; Alij motus, & passiones appellant, *sentientis animae, ex boni, vel mali opinione nata commotiones*. vel, vt D. Nemesius habet lib. de natura hominis c. 15. Affectio est motus animae rationis expers, ob opinionē boni, vel mali. Fons ergo, & origo omnium affectuum est anima sentiens, neque enim ex intelligente, aut etiam vegetante dimanant, cum in plantis, & in ipsa hominis mente, atque intelligentia, nulla sint affectiones. Alij motus sunt leniores, quos *ἡδονὴς* Cicero nominat, alij vehementiores, qui *πάθημα* appellantur: Et si rectam rationem excedant, anima *δινοοῦσιν*, aduersis veluti ventis labefaciunt, & diuellunt. Quod, quam saepe faciant, & quam feroces ludos ludant, testis est humana natura à primi parentis lapsu, permolesta variorū affectuum tyrannide violenter abrepta: vt non immerito quaratur Philo, veluti in arcam Noemi bestias, ita in corpus humanum affectionum motus, immanes quaedam, & indomitas feras; post hanc naturae labem esse admittas.

quam Graeci, melius *ἡδοναὶ καὶ πόνοι* dicuntur nominant; & in Appetente quidem collocat amorem, odium, desiderium, fugam, gaudium & dolorem. In irascente spem, desperationem, timorem, audaciam, iram. Galenus, ex candescentiam, iram, timorem, mortem, inuidiam, cupiditatem, amorem, & odium memorat. Stoici ad quatuor fontes voluptatem, dolorem, spem, timorem, omnia referunt. Plato, sub finem Timaei, duo veluti per motionum elementa facit, voluptatem, & dolorem. Aristoteles, quem hic sequimur, 12. motuum genera recenset. Iram, mansuetudinem, amorem, timorem, confidentiam, verecundiam, & inuerecundiam, gratiam, & commiserationem, indignationem, inuidiam, & emulationem. Omnia quidem appositè dicta, & haec ex boni maliue praesentis, vel absentis varia ratione, & ab alijs fufius, strictius ab alijs colliguntur. Aristotelis tamen diuisio, ad ciuiles motus, & Rhetorum tractationem magis facit, quam in singulis postea plenius discutimus, maxime autem motus amoris, laetitia, voluptatis, spei, metus, odij, iracundiae, delinitionis, & miserationis, qui in hac sublimi, quam tractamus eloquentia, saepius dominantur, sigillatim exponam.

Galenus lib. de cognos. & cure affect.

Affectuum nomen. & definitio.

Affectus aduersi, & inueniuntur.

Vi in arca Noemi bestias, sic affectus in animo immittit. Philo. lib. de pla. Noemi, Luena. Satyr. 1. Maximus Tyrinus orat. 17.

Affectuum diuisio. D. Thom. 1. 2. q. 23.

Affectuum Sedes, instrumenta, seu vehicula.

Et qui sint Daemoniaci affectus.

CAPVT III.

Affectuum sedes, cor humanum est, mare illud magnum Danielis, in quo quatuor venti (tot scilicet perturbationum fontes) aduersis motibus in sese plerunque feruntur infesti. Nec sine causa *כלו רימים* Psalms Proverb. 21. *Ma'im diuisiones aquarum*, cor Regis appellauit sapiens. Mirum est quomodo vna particula, tantos, & tam varios fluctus capere possit: Quod autē cordi aptius insideant, ratio est, quod spiritus, calore, & sanguine, quasi instrumentis, vehementes illi affectus, quales sunt amoris, & iracundiae potissimū, indigeant, quorum omnium cor focus est, & domiciliū. Quo fit etiam, vt ad violentos affectus pronio-

Daniel 7. Affectuum sedes.

Psalms Proverb. 21.